נדבה תעשה [אותו] זה קדשי בדק הבית ואין לי אלא נדבה, נדר מנין ת"ל ולנדר, יכול אפי' קדשי מזבח תלמוד לומר °ולנדר לא ירצה זה קדשי מזבח, ואין לי אלא נדר, נדבה מנין ת"ל נדבה, רבי אומר לא ירצה בהרצאת גופו הכתוב מדבר היינו תנא קמא [א] מאי לאו בהא קמיפלגי דתנא קמא סבר אפי' אקדשיה לדמי נסכים נמי לקי ורבי סבר בהרצאת גופו [ב] (נמי) לקי אבל בדמי נסכים לא לקי ש"מ, ואלא אותו למה לי לכדתניא נדבה תעשה אותו [ג] תעשה נדבה ואי אתה עושה תמים נדבה לבדק הבית מיכן אמרו *המקדיש תמימים לבדק הבית עובר בעשה, ומנין אף בלא תעשה שנאמר °וידבר ה' אל משה לאמר לימד על הפרשה [ד] שהיא בלאו דברי ר' יהודה א"ל *רבי לבר קפרא [ה] מאי משמע א"ל דכתיב לאמר [ו] לא נאמר בדברים, בי [ז] רבי אמרי (לא) אמור. איתמר המעלה *אברי בעלי מומין לגבי מזבח [ח] אמר (רבא) עובר משום בל תקטירו כולו [ט] ומשום בל תקטירו מקצתו [כ] (*אמר אביי) *אין לוקין על לאו שבכללות, מיתיבי *המקדיש בעלי מומין לגבי מזבח עובר משום חמשה שמות תיובתא דאביי אמר [י] אביי בגברי קתני, אי בגברי, עובר עוברין מיבעי ליה, אלא פשיטא בחד גברא ותיובתא דאביי, אמר [יא] אביי [ג] אפיק (א) (הקטרת מקצתו) ועייל קבלת הדם, קבלת דם לר' יוסי ברבי יהודה אית ליה לתנא קמא לית ליה, קשיא, ל"א והא מדסיפא רבי יוסי בר' יהודה היא רישא רבנן, תיובתא דאביי, תיובתא:

מתני' הכהנים ממירין [יב] בשלהן, וישראל ממירין בשלהן, אין הכהנים ממירין לא בחטאת ולא באשם ולא בבכור אמר רבי יוחנן בן נורי מפני מה אין ממירין בבכור אמר לו ר' עקיבא חטאת ואשם מתנה לכהן, ובכור מתנה לכהן מה חטאת ואשם אין ממירין [יג] בו אף בכור אין ממירין בו, אמר רבי יוחנן בן נורי מה (לו) אם אינו ממיר בחטאת ואשם שאין זכין בהן בחייהן תאמר בבכור שזוכין בו בחייו, אמר לו רבי עקיבא והלא כבר [יד] נאמר °והיה הוא ותמורתו יהיה קודש היכן קדושה חלה עליו בבית הבעלים אף תמורה בבית הבעלים [טו]:

גמ' תנן התם *בכור מוכרין אותו תם חי ובעל מום חי ושחוט ומקדשין בו [טז] האשה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא בזמן הזה הואיל ואית ליה לכהן זכייה בגוויה [יז] (הואיל ויש לכהן שותפות בו) אבל בזמן שבית המקדש קיים כיון דתם להקרבה הוא דקאי [יח] אין מוכרין אותו תם חי, איתיביה רבא לרב נחמן מוכרין אותו תם חי ואין שחוט לא, אימת אילימא בזמן הזה מי איכא תם שחוט אלא פשיטא בזמן שבית המקדש קיים וקתני [יט] (נמי) מוכרין אותו תם חי (אלמא אית ליה לכהן זכייה בגוויה) לא לעולם בזמן הזה [כ] מי קתני מוכרין אותו תם חי אין שחוט לא הא גופא אתא לאשמועינן [כא] דבזמן הזה נמי מוכרין אותו תם חי

איתיביה

*) מעשר שני פ"א מ"ב ב"ק יב: (בכורות לה.)

תורה אור

נדבה תעשה אותו. לבעל מום לדמי קדשי בדק הבית דלמזבח לא אפשר לאקרוביה דהא כתיב (ויקרא כב) לא תתנו מהם וגו': אין לי. רבוי להתפיס בעל מום לבדק הבית: אלא על ידי נדבה. כגון הרי זו לבדק הבית: נדר מנין. שאם אמר הרי עלי בהמה לדמי בדק הבית שמצוה להפריש בעל מום תלמוד לומר ולנדר והכי נמי דריש נדבה תעשה אותו ולנדר כלומר וכן לנדר: לא ירצה אלו קדשי מזבח. דשייכא בהו הרצאה: אין לי אלא נדר. דנדר סמוך ללא ירצה ומשמע דאם נדר הרי עלי עולה לא יביא בעלת מום: נדבה מנין. שאין ראוי לומר על בעלת מום הרי זו למזבח: תלמוד לומר נדבה. ולנדר לא ירצה והכי מידרש נדבה אשר תעשה אותו או נדר לא ירצה: רבי אמר לא ירצה בהרצאת גופו הכתוב מדבר. שלא יקריבו והיינו נמי קדשי מזבח כתנא קמא: [ד] וקבעי אלא אותו למאי הלכתא. כלומר תינח כוליה קרא מוקמת לדרשא דקא דרשת האי נדבה ונדר: אלא אותו. דכתיב (שם) נדבה תעשה אותו למה לי: אותו. בעל מום אתה מקדיש לבדק הבית כו': עובר בעשה. אהאי עשה דאמרינן ואי אתה מקדיש תמימים דהייתו לאו הבא מכלל עשה ועשה הוא: לא נאמר בדברים. כלומר בההיא פרשה (ב): לא אמור. כלומר הכי אמר הקב"ה לאו אמור להם לישראל דלאו איכא הכא דאי עברי אהך פרשה עוברין בלאו: אברי כו'. הנתחים כמשפט עולה: על לאו שבכללות. דהקטרת כולו ומקצתו מחד לאו נפקי ואשה לא תתנו מהם כדפרישית לעיל אבל לכולהו איכא לאו לכל חד וחד בהקדש נפיק מכל אשר בו מום לא תקריבו ודרשינן ליה לעיל (דף ו:) לא תקדישו בשחיטה מלא תקריבו אלה לה' דגבי עורת או שבור בזריקה מלא תקריבו דגבי מעוך וכתות (ויקרא כב) והאי אין לוקין דאמר אביי אין לוקין תרתי קאמר אבל חדא כג] (איכא) ואליבא למאן דאמר חדא מיהא לקי אלאו שבכללות בשילהי פרק שני דפסחים (מא:): משום ה' שמות. וחשיב להו להני תרי בתרי: בגברי קתני. דלאו בהכי עסקינן דאי עבדינהו לתרוייהו לילקי תרי אלא מילי מילי קתני שאם הקטיר כולו עובר משום בל תקטירו כולו או אם אדם אחד מקטיר מקצתו לוקה משום מקצתו אבל אי מקטיר חד לכולהו לא לקי אלא משום כולו: אפיק חדא מינייהו. או כולו או מקצתו ועייל קבלת הדם דנפקא מלא תקריבו דמיד בן נכר: וקפריך קבלת הדם לתנא קמא לית ליה וקחשיב ה': רישא רבנן. כלומר רישא רבנן היא דלא מחייבי אקבלת הדם ואפילו הכי קא חשיב ה' וקשיא לאביי: מתני' הכהנים ממירים בשלהן. קרבנות שהפריש הכהן כד] לעצמו אם המיר בהן נתפסים בתמורה: לא בחטאת ואשם. שנתן לו ישראל שיקריבו לו אם המיר בו הכהן אינו עושה תמורה על ידו דהא אין לו חלק בו אלא מעת הקטרת אימורין ואילך וזכה בבשר ואמר בברייתא בהאי פירקא אין אדם מתפיס בדבר שאינו שלו: ולא בבכור. שנתנו לו ישראל וטעמא מפרש הכא במתני' גופה: מפני מה אין. הכהנים ממירין בבכור והלא כולו שלהן הוא ומחיים האי טעמו לו ואין הישראל מתכפר בו: כשם שאין הכהנים ממירין בחטאת ואשם. דהא ודאי פשיטא לן דאינו זוכה בהן אלא מהקטרת אימורין ואילך: מה לי אינו ממיר בחטאת ואשם. כלומר דין הוא שאין כהנים ממירין בחטאת ואשם כו': הוא ותמורתו. מקיש התמורה להקדש עצמו היכן קדושה חלה על ההקדש בבית הבעלים אף תמורה לא תחול אלא בבית הבעלים אבל בבית כהן לא חיילא לגמרי הלכך אין כהן ממיר בבכור אבל ישראל אם המיר בו נתפס בקדושה שהרי ברשותו חלה קדושה על הבכור: גמ' מוכרין אותו תמים חי. השתא משמע בין בזמן המקדש בין בזמן הזה והכי משמע אם בית המקדש קיים מוכרין אותו כהן לכהן חי ואותו כהן יקריבנו אבל שחוט לא דבזיון קדשים הוא דלאו אורח ארעא לעשות סחורה בדבר שקרב ממנו למזבח ואי בזמן הזה הוא, מוכרין אותו תמים חי בין כהן לכהן בין [ח] כהן לישראל והלוקח ימתין עד שיפול בו מום ויאכלנו דבכור [ו] בזמן הזה משנפל בו מום אין בו אלא איסור גזל שגזל את הכהן ואם מכרו כהן או נתנו לו מותר לאוכלו וכדאמרינן בבכורות [בפ' כל פסולי המוקדשין] (דף לב:) גבי בכור בעל מום כה] (כל פסולי המוקדשין) ב"ה מתירין ואפי' עובד כוכבים מותר לאכול הימנו אבל בתם שחוט בזמן הזה ליכא: ומקדש בו כהן את האשה. דממוניה הוא: לא שנו. דכהן יכול למוכרו חי: אלא בזמן הזה. דלא קאי להקרבה: ואית לכהן זכייה בגויה. מחיים דבזמן הזה נמי הוו הבכורות לכהנים: אין מוכרין אותו תמים חי. דלית לכהן זכייה בגויה אלא מהקטרת אימורין ואילך: מי איכא תם שחוט. הא הוי קדשים בחוץ: מי קתני שחוט לא. דמשמע מינה דלאו בזמן הזה, דבזמן הזה ליכא תם שחוט: הא גופה קמ"ל. כלומר מאי דקתני א) (בברייתא) גופה אילטריך לאשמועינן דמוכרין אותו תמים חי דס"ד דלית בהו זכייה עד שיפול בו מום ולאו משום דתידוק מינה שחוט לא' דהא בזמן הזה ליכא תם שחוט:

בכור

ה) נ"ל במתנה

אביי אמר אין לוקין על לאו שבכללות. פרש"י דהא אין לוקין דאמר אביי אין לוקין תרתי קאמר אבל חדא לקי ואליבא דמ"ד חדא מיהא לקי אלאו שבכללות בשילהי פ' כל שעה (פסחים דף מא:) לשון רש"י וכן מוכח הסוגיא [ס]: שאין זכין בהן בחייהן. ואם תאמר ואי זכין בהן בחייהן היכי מימר למאן דאמר בגמרא בתר מתכפר אזלינן וי"ל דר"ל אף בתר מתכפר ולאו לאפוקי בעלים אתי:

לא שנו אלא בזמן הזה. כז] וא"ת האמר פרק שור שנגח הפרה (ב"ק דף נג:) שור ושור פסולי המוקדשין שנגחו אביי אמר אלי נזק ומוקי לה במועד אבל שור של פסולי המוקדשין פטור אלמא לאו רעהו קרינא ביה וקאמר התם נמי דשור של הדיוט שנגח שור של פסולי המוקדשין חייב אלמא משמע דקרינא ביה רעהו וצריך לומר דקמייתא מיירי בבכור כח] דלא מלי פריק *וברייתא בשאר קדשים דפריק להו במומן כט] והתם בזמן הזה איירי שהרי האמוראים דאיירי התם עלה לא הוו בזמן הבית ואפילו הכי קאמר התם דלאו ממונו הוא ואם כן קשה דהכא אמר דממונו הוא בזמן הזה וצריך לומר ל] דהכא אתייא כרבי יוסי הגלילי וההיא דהתם כרבנן ואע"ג דבפ' קמא דב"ק (דף יב: ושם ד"ה ואם) אמר [ולטעמי] הא כרבי יוסי [והא כרבנן] נ"ל דלפי זה לא מיתוקמא ההיא סוגיא דפרק הפרה:

אימא

סב א מיי' פ"ה מהל' ערכין הל"ז :

סג ב מיי' פי"א מה' איסורי מזבח הל"ד וע"ש :

סד ג מיי' פי"ט מהל' סנהדרין הל"ג :

סה ד מיי' פ"א מהל' איסורי מזבח הל"ד ע"ש בכ"מ :

סו ה מיי' פ"א מהל' תמורה הל"ט :

סז ו מיי' פ"א מהל' בכורות הלכה ג :

סח ז מיי' פ"א מהל' בכורות הלכה ח :

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר אביי אפיק (הקטרת מקצתו) תא"מ ונ"ב ג"י רש"י חדא מינייהו : (ב) רש"י ד"ה לא נאמר וכו' בההיא פרשה אלא אמור בלאו הכי אמר הקב"ה הס"ד ואח"כ מ"ה לאו אמור אמור להם לישראל :

[נ"ל רב]

עי' בכ"מ במיי' פ"א מהל' איסורי מזבח הג"י מסופק

שיטה מקובצת

א] קמא אלא לאו תיבת מאי נמחק : ב] גופו הוא דלקי אבל: ג] אותו אתה מקדיש לבדק הבית ואי אתה מקדיש תמימים לבדק הבית : ד] הפרשה כולה שהיא : ה] קפרא . נ"א אסברא לך לאמר לא נאמר בדברים ס"א לא יאמרו דברים והוא היא : ו] עי' בהשמטות בסוף המסכת : ז] בי רב אמרי : ח] מזבח רבא אמר עובר : ט] כולו ומשום בל תקטירו מקצתו אביי אמר אין : י] אמר רב כהנא בגברי תיבת אביי נמחק : יא] אמר לך אביי אפיק חדא מינייהו ועייל : יב] ממירין את שלהן וישראל ממירין את שלהן : יג] ממירין בהן אף בכור כו' אמר לו ר' יוחנן בן נורי מה לי : יד] כבר. גליון עי' תוס' מנחות דף צב: טו] עי' בהשמטות בסוף המסכ': טז] בו את האשה : יז] בגווייה ס"א הואיל ויש לכהן שותפות בו : יח] דקאי ל"א הואיל ואין לכהן זכיה בגוויה ל"א הואיל ואין לכהן שותפות בו : יט] תיבת נמי נמחק : כ] הזה ומי קתני: כא] לאשמועינן דבכור מוכרין אותו תמים חי. גליון אבל שחוט לא דאי בפנים קדוש הוא ובזיון למכור קדשים ואי בחוץ שחוטי חוץ אסור בהנאה. תוס': כב] תי' נמי נמחק : כג] חדא לקי ואליבא תיבת איכא נמחק : כד] הכהן להקריב לעצמו : כה] מום בפ' כל : כו] הסוגיא דקאמר בסמוך אפיק הקטרה מקצתו ועייל קבלת הדם ואי לא לקי כלל אכתי בציר ליה חדא : כז] הוה משמע דבכור בזמן הזה ממון בעלים הוא וא"ת : כח] בבכור שור דלא : כט] בשומן וכן פי' רב יהודאי גאון: ל] בהשמטות בסוף המסכת :

◆

רבינו גרשום

קדשים שקדם מום קבוע להקדישן יוצאין לחולין לינזז וליעבד ושמא במקדיש בעל מום בתמורה קתני [ברייתא] : אפילו הכי בויא מילתא . דמקדיש בעל מום מעיקרו [מאוס טפי ממקדיש] דקל דמקדיש דקל לא הוי ביזוי דדקל ליכא במינו מובחר ממנו אבל בעל מום מעיקרא כיון דאיכא במינו ראוי ומקדיש בעל מום לקי [אפי' מקדיש ליה לדמי נסכים שיביאו בדמיו נסכים לקי] א) . [ואלא אותו למ"ל] כיון דקא דרשת הכי נדבה ולנדר ביחד ואלא אותו למאי אתיא לכדתניא כו': עובר בעשה. דלאו הבא מכלל עשה עשה : אברי בעלי מומין . אימורין לוקה משום הקטרת כולו ומשום הקטרת מקצתו דיש בכלל כולו מקצתו . ואביי אמר אין לוקין על לאו שבכללות . על לאו שכולל בו ב' איסורין דכל הקטרת כולו וכל הקטרת מקצתו מחד לאו נפקא מלא תתנו : בגברי קתני . אם הם חמשה אחד מקדיש ואחד שוחט ואחד מקטיר לוקה כל אחד : כהני' הכהנים ממירין בקרבן שלהן . וישראל ממירין בשלהן : אין הכהנים ממירין לא בחטאת ולא באשם של ישראל : והיה הוא ותמורתו יהיה קדש היינו קדושה של ממיר שחלה עליו בבית הבעלים אף כל תמורה בבית הבעלים וכיון שבא ליד כהן יצא מבית בעלים הילכך אין ממירין : גמ' בכור מוכרין אותו . אם הוא תם חי ובעל מום חי ושחוט

*ויקרא כב: כג

[לעיל ו.]

רס"ק מ"ו

[פסחים מג.]

[לעיל ו.]

[פסחים מג.] - עי' רש"י שם

[נ"ל לאמר לאו כך איתא בפסחים]

נ"א איסורי

[נ"ל אביי אמר]

[מנחות נח: פסחים כד. מא: מיר לח: ב"מ קטו: כריתות ד. ס. סנהדרין סג.]

נושא
מגור להקדיש
בע"מ לבדק
הבית ולא
למזבח

נושא
דינו של רבא - המעלה
אברי בע"מ למזבח
עובר משום
א- בל תקטירו
כולו
ב- ומשום בל תקטירו
מקצתו

נושא
אדם ממיר על
קרבנות שלו ולא
על של אחרים

נושא (עז ח:)
דינו של ר' נחמן
הא דתנן בכור
מוכרים אותו
תם חי היינו
בזמן הזה אבל
בזמן שבית
המקדש קיים
אין מוכרים
אותו תמים
חי דאין לכהן
זכייה בגוויה
מבנה (עז ח:)
△ (מיקב)
קושיות ממקורות
שמטמא מהן ד"ש
לכהן זכיה בתם
מחיים אפי' בזמן
המקדש ודוחה כו"
▽ תשובות

ושחוט ומקדש בו את האשה [illegible]

הגהות הגר"א [א] גמ' מאי לאו כו'. [illegible]